

Interacta mei Regij Secretarij infra scripti adest Instrumen-
tum tenoris sequentis.

N Nomine Domini Anno & Natiuitate
eiusdem Millesimo Sexcentesimo Qua-
dragesto Septimo Indictione prima,
die Sabbati vigesimo octauo mensis Se-
ptembris.

Cum anno 1001. Imperator Ottonus
Secundus, qui, & ipse ante fragores
Belli illius temporis.

Belli illius temporis agnoverat. Infus-
lam S. Iulij Ripariorum Hortae cum tota iurisdictione ad Re-
uerendiss. Episcopum per tempora Nouaria, & ad Ec-
clesiam pertinente pleno iure licet de facto, & per vim
vifurpata suffbet ab olim Rege Berengario, & exinde
(Deo opitulante) recuperata, atq; redempta sub auspicijs
antecellorum eiusdem Imperatoris Ottoni, statuerat
confusulo, inhaerendo alijs concessionibus, iam antea fa-
ctis à dictis Antecessoribus, & Prodecessoribus suis irre-
vocabiliem, & absolutam, etiam donationem facere;
prout fecit fautor diei Episcopi, & Ecclesie, in qua vole-
uit idem Ottonus Secundus, ius iuri addendo Episco-
po, & Ecclesie totam, & ipse, ac omnimodam iuridi-
ctionem, meramq; & mixtum Imperium, ac Gladij po-
testatem includere, cum omnibus regalibus, & hoc, ut
condignas, & vberiores ipse Donans referret gratias
Altissimo Deo pro victorijs, tunc obtentis contra hosti-
es exercitus, que etiam prehicit Imperator in reme-
diuum Anno fute, vt cuncta patefcent ex Imperiali Di-
plomatica preciatissimi anni 1001, quod fuit cum alijs iuribus,
diplomaticis, & documentis ad rem facientibus pro-
ductum, atque specificatum in forma probante in bre-
ve libris, & causa infra scriptis, quibus &c. quod pro
merito habeatur.

Cumq; sit, quod in exequione narratarum imperialium ced-
-cellionum, & donationis Reuerendiss. Episcopi Nouarie
-pretenderint protetore, & Ecclesiis in cotinua, & paci-
-ca possessione villo vngualis interrupta tēpore perfecta-
-se, & plenario gaudentio dictę iuridictionis rotus Ripa-
-re Horre, Gaudiani, Plebis, ac Plebiuum, ac Terrę Sorbit, &
-iuris-

2
jurisdictionis, prout, & populi, incolz, & homines ea-
rundem jurisdictionum non alium recognoscit Domi-
num, & Superiorum præter Reuerendis. Episcopum
Nouarie, fru fuere pro tempore, & Ecclesiam priuatum
quod ad omnes, & hoc durante quoque tempore illo tempore,
quo Mediolani Duce, vigore concessionum illis facta-
rum ab Imperatore, potiti sunt hoc Mediolani Ducatus,
atq. Dominio, à quibus Ducibus nouatio aliqua, & mul-
to minus praeditis dictis plenaria jurisdictioni Ieu-
nitionibus contra Reuerendis. Episcopos Noua-
rie, Ecclesiam, vel homines, & subditos suos to-
tus dicti Riparii facti, non detegit, nec detegi po-
tuisse ut plenus, & apertissime demonstrant auctorata, &
agritata in processu, & causa, seu causis recensenda, qui-
bus &c.

Cumque sit, quod post hoc anno scilicet retroacto 1548.
Regi Ministris, suis Regie Catholicae Maestatis vii Me-
diolani Ducis moverint item contra dictos homines, &
subditos dicti Reuerendis. Episc. ratione præteriq. Super-
ioriorum, seu alti (ut aiunt) Domini ut asservabant,
ab Imperatore Ducibus Mediolani concessi, & in confe-
quentia in Potentissimum Hispaniarum Regem, vt
post, in dicto Mediolani Ducatu translati; Vnde in-
tendebant dicti Regij Ministris dictos cogere incolas, &
Ripariam predicantem ad soluen, onera imposita, & im-
ponenda subditis Domini Mediolani pro necessitatibus
Belli, quo immo dicebatur olim, & in presentiam,
prout circoscoitur a duobus Delegatis Regis, & Du-
calibus latas fuisse sententiam, qua homines, inco-
lue dictarum jurisdictionum condemnabantur pro-
certa pecuniarum summi ad dicta onera susinen, &
correspondent a qua sententia fuerit siquidem à dictis
hominiis merito appellatum, & aque de nullitate
dictum, Contenderibus, & ostentantibus, prout sem-
per eorum nomine contendenter, & ostentantur Re-
verendis. Episcopi Nouarie, & Ecclesie super eo signan-
ter, quod nulla Superioritas, vel subiectio à Duce Me-
diolani, nec ab eius Ministris prætendit posset super locis,
& Tertiis jurisdictionum predicatorum, allegantes, & de-
ducentes, ac producentes cœciones, & donationes pre-
dictas ab Imperatoribus apollissimo modo factas Episcopis
No-

3
Nouarie, & Ecclesie, per quas omne Dominium, tam
dictum, quam utile, & quod etiam altum, seu supre-
mum appellant, translatum fuerat in Ecclesiam, tam
per verba illa generalia, & generalissima, que legom-
tur in concessionibus, & donationibus prædictis, cum
per obseruantiam, exinde subsequuntur, multo amplius
Cumq. multa alia vtrinq. replicarentur, coram Excellenti-
tis. Mediolani Senatu, coram quo enunciatur appella-
tione remedium fuerat introductum, perseverantibus
tam semper Ripariensis in possessione, seu quasi
non soluen, dicti prætensi onera, nec aliqua alia impo-
sa in hoc Statu, assertoribus, etiam latas superioride
fuisse ad eorum suauorem, & a pluribus, & diversis luf-
dicentibus ponnulas sententias, que fuere in causa
productae, simul cum alijs iuribus, & allegationibus
in iure, vt ex procels, & actis Cancelli dicti ordinis
amplius, quib. &c.

Cumq. fuerint facta nonnulla capitula anno 1615, in quibus
huiusmodi controversia sopita dicebatur, quibus
tam capitulus oppositus Episcopus Nouarie defec-
tum auctoratis in persona, que narratio capituli in-
teruerant, & Ecclesie esse latam, & plura alia hinc
inde deducerentur; Verum cum lis haec adhuc non cel-
sat, sicut quandoq. intermitteretur, & modo a jis tem-
poribus reuulseret, & summo quidem dispendo ho-
minum dictarum jurisdictionum, qui studentes propte-
rea totali carund, quieti, ac pacifice possessioni dicti
eorum Reuerendis. Episcopi, & Ecclesie, statuerunt
confalto media transactione, nendum exinde tractata,
verum etiam Deo opitulante conclusa se se redimere
ab his repetitis judicialibus molestijs; Vnde habitis res-
petuis colloquij in haec parte deuenierunt, & deuenient
bona fide &c. ad infra scriptum instrumentum viz.

Hinc quod illustris, & Excellentis. Dominus Don
Bernardus Fernandez de Velasco, & Touar Come-
stabilis Castellæ Consiliarius Potentissimi Don Philip-
pi Quarti Hispaniarum &c. Regis, & presentis Sta-
tus Mediolani Ducis, & Domini nostri, eiusq. in
dicto Statu Locum Tenens, Gubernator, & Capitanus
generalis &c. virtute facultatis, & auctoratus, quam à
Sua Maestate, habet, & tenet, alijs grauissimis occupa-
tionibus detentus, elegerit, & subrogauerit Maestatis sue

nomine , Per illi. Senatoriis It. C.G. DD. lo. Baptista Bonettum , & Francisco Mariam Casnedum , qui erat
speciales procuratores , & Delegati ab Excelletissimis ex
parte Sua Majestatis ad inscriptas conventiones , &
contractus deuenient cum omnipotesta auctoritate , &
facultate omnia ea faciendo , & adimplendo quae ipsa
Excell. sua facere potuerit , ut constat ex commissione
& delegatione eidem in forma amplissima expedi-
ta tenoris sequentibus .

Philippus Quartus Dei gratia Hispaniarum &c. Rex , &
Mediolani Dux &c. anno 1647. sub annlo non
Don Bernardino Fernandez de Velasco , e Touar Conte-
stabile de Castiglia , del Consiglio di Sua Maestà , suo Go-
vernatore , e Capitan generale dello Stato di Milano &c.
Magnifici nobis dilectissimi con la consulta hauuta hoggi
dalla giunta , che nominassimo per trattare , e ricono-
scere il papele che haueva dato Monsignore Vescovo
di Nouara , che conteneua le oppositioni che in Roma
si etano fatte alle Capitoli proposti per l'aggiustamento
della causa della Riviera d'Horta , habbiamo ricono-
sciuto la risoluzione , che fu presa dalla medesima
giunta d'incaricar ad ambidue la cura di trattare col
Vescovo , e superate le difficolta nella forma appunta-
ta , come in effetto l'hauete conseguito nel modo , che
si contiene nella scrittura aggiustata , che la Giunta ci ha
rimesso con la detta consulta , con la quale noi ancora
si conformiamo . E poiche altro non resti , che passar
avanti nella medesima conformita alla stipulazione del
contratto , vi ordiniamo , che come nostri Delegati spe-
ciali veniate subito con il detto Vescovo in nome no-
stro all'atto del detto concerto , & stabilimento con
le clausule necessarie , & opportune che à voi pateran-
no conuenienti in ampla forma , che per la presente per
l'autorità , che tenemo da Sua Maestà vi concediamo
tutta quella , che conuenga , e bastante per poterlo es-
eguire , & fin' hora in nome della Maestà Sua l'appro-
viamo , e ratifichiamo , e prometiamo d'offerarlo
pontualmente come soisse fatto fatto da noi medesimi .
Nostro Sig. vi guardi . Dat in Milano alli 16. di Set-
tembre 1647 .
Signat. el Condestabili. V. Quixada, Platonus A tergo
Magnif.

Magnificis Senatoribus lo. Baptista Bonetto , & Francisco
Maria Casnedo Delegatis nostris Dilicissimis , & sigili-
lat. &c. Cumq; postea contigerit , vt sua Excell. ex causis vrgen-
tibus sua Majestatis seruitum concerentibus coadju-
tuerit , vt opera , & diligenter personali predici D. Se-
natoris Casnedi extra hanc Ciuitatem , & ideo attenta
illius absentia , & pro maior cohobilitatione , & audito-
ritate praefatis contractus , deliberauerit huius negotij
curam , & exequitionem transferre in personam illustrissimi
D. Regentis Aluyfij Cusani Marchionis de Ponte , Pre-
sidis Senatus Excellentiss. Mediolani , & predicti Perilli .
D. Senatoris lo. Bapt. Bonetti , vt constat ex delegatio-
ne , & mandato tenoris sequentibus .

Philipps Quartus , Dei gratia Hispaniar. &c. Rex , &
Mediolani Dux &c.

Don Bernardino Fernandez de Velasco , e Touar Conte-
stabile di Castiglia del Consiglio di Sua Maestà , suo Go-
vernatore , e Capitan generale dello Stato di Mila-
no &c.

Illiast. , & Magnifici nobis dilectissimi con l'altra nostra
deli. 16. del corrente rim etessimo alli Senatori Bonetti ,
& Casnedi il dettato dell'Instrumento della Convenzione ,
che finalmente è stata aggiustata con Monsig. Ves-
couo di Nouara per la Riviera d'Horta , con facoltà di
poter come speciali Delegati nostri venir alla stipulazione
d'esso , hauendogli dato per questo effetto l'autorità
necessaria , e bastante . E perch' è occorso all'impro-
visa vintaccidente del Real seruitio , che ha obligato à
far absentia il detto Senator Casnedi per alcuni giorni ,
essendo questo negotio della Riviera d'Horta tanto
importante , e che non admette maggior dilatatione , ci
è parso di autorizzarlo con elegere in luogo del detto
Senator Casnedi la persona del Regente , Marchese
Luigi Cusano , Presidente del Senato , al qual in virtù
della presente incarichiamo , che uitaamente con il
detto Senator Bonetti , subbito passi avanti , in nome
nostro alla perfezione di questo Contratto , e stipula-
zione del detto Instrumento , per la parte di Sua Maestà
e con il detto Monsig. Vescouo , e con li Agenti , e Procur-
atori della detta Riviera d'Horta , e delle Comunità , &
buonini d'essa , e facciano tutto quello , che restaua da noi

incaricato, e potcia farci il detto Senator Casnedi abente, in compagnia del Senator Bonetti, che per tenore della presente gli concediamo tutta l'autorità necessaria, e l'istessa, che noi tenemmo dalla Maestà sua. E fin' hora approviamo, e ratifichiamo tutto quello, che da ambidue sarà fatto, stabilito, e promesso in amplissima forma. Dat. in Pavia à 26 di Settembre

1647.

Signat. El Condestabile V. Quixada, Platonus. A tergo. Illustri Regenti Marchioni Aluynio Gufano Presidi Senatus Mediolani, nec non Magnis Senatori lo. Baptiste Bonetto, Delegatis nobis Dilectissimis. Et signat. &c. Hinc est quod prædicti Illustri. Preses, & Dominus Senator Bonettti parte vna, nec non Illustri., & Reuerendiss. Dominus Antonius Torniellus, Episc. Nouarie, Comes dicti Riparis Hortæ, Gaudiani, & Plebis, ac Dominus Sorisij parte altera, nec non DD. Bartholomeus Gemellus de Hortæ, R. Franciscus Chedinus de Armeno Canonicus Eccl. Cathed. Nouarie, & Gau. lo. Franciscus Manius de dicto Oppido Gaudiani, habitans Mediolani in Porta Vercellina, Par. S. Petri in Caminadella, ibi praesentes, vt procuratores, & Mandatarii, specialiter constituti, & electi à Consilio, & Regen. dicti Riparis Hortæ, Gaudiani, Plebis, & Sorisij parte altera, vt constat publico instrumento, eorum mandati in authenticam formam exhibito testis sequentis vlt. N. Nomine Domini Anno à Nativitate eiusdem Mille-simo sexcentesimo quadragesimo septimo, Indictione decima quinta, die Lunes decimi sexta mensis Septembris Illustri., & Reuerendiss. D. D. Antonio Torniello, Patrio Nouariensi, Episcopo Nouarie, & Riparis Hortæ, Gaudiani, & Plebis Comite, ac Sorisij Domino &c. Hortæ, & in Sala magna Palatij Vniuersitatis dicti Riparis sit, in Platea Oppidi Hortæ, quo Illust. DD. Consiliarij, & Regentes dicti Riparis, pro negotijs publicis conuenire solent.

Illustres Domini Bartholomeus Gemellus, & Ioannes Fortis de Forte Consiliarij Oppidi Hortæ.

Ioannes de Prepositis, & lo. Antonius Luchina Consiliarij In-

sule, & Vicinatus.

Antonius Quaglianus, lo. Bapt. Verdina, & lo. Maria Boiro-lus Consiliarij Artebini.

lo. Angelus Antoninus, Consil. Ameni.

Antonius Martellus qu. D. Ioan. Bartholomai Consil. Miasini.

Matheus de Petro Maria Consiliarius Arolæ, & Consil. Camillus Georgius, Consiliarius Podogni.

Qui sunt vndecim ex duodecim DD. Consiliarijs, & Regentibus Vniuersitatis Riparis Hortæ (ipsis omnibus duodecim DD. Consiliarijs, & Regentibus ad inscripta convocatis, per Spiritum Ambrosum, publicum Riparis territorio, vt retul. mihi Notario &c.) & totam diet. Vniuersitatem, & eius singulas Communitates representauerint, & yna cum eis.

DD. Michael Angelus Columnas, & Hieronymus Gascus, Confules Gaudiani.

lo. Maria Mora.

Hieronymus Gascus qu. Ioseph.

Dominicus Ruga.

Bernardus Frechinus.

Augustinus Frechinus.

lo. Baptista Acinus.

Joseph Galspardinus, octo ex duodecim Consiliarij Gaudiani, & die duas partes ex tribus, & sic totam ipsam Communitatem representantes, &

Franciscus Zanettus, & Bapt. Inicus, Consules, & Consiliarij Bugnati Plebis Gaudiani.

lo. Petrus Pestaluzzia, &

Martiana Marietta, Consules, & Consiliarij Bolzani eiusdem Plebis.

lo. Maria Tonus, & Stephanus Inicus Confules, & Consiliarij Alzati Plebis predicitæ, ac

Malanus Buzzus.

Ioseph Mongious.

Bartholomeus Pinottus.

Elias Ozzonius.

Benedictus Rauizza.

lo. Maria Fornarius.

lo. Antonius Magliarius.

4

Io. Antonius Mazzolus.

Iacobus Cafarottus, &

Antonius Milanottus, decem ex duodecim Consiliariis Sot-
tisi, & pertinentiarum, & totam dictam Communitatem
representantes.

Protestantes prout protestati sunt, & protestantur mihi
Notario Cancellarii &c. vii publice persone stipulanti,
nomine cuia interest &c. quod sunt maior etiam Senior
pars DD. Consiliariorum, & Regentum Riparis Horts,
Gaudiani, & Plebis, ac Sorisij &c. & quod non est alius,
qui valeat infra scriptis interesse, seu commodè euocari
presentes, Sponte, vnanimes, & nemine eorum differen-
tiae citra revocationem &c. ac omnibus modo &c.
quibus &c. suis propriis nominibus, ac aliorum Consili-
ariorum, nec non hominum omnium, & singularium
personarum dictarum iurisdictionum Riparis Horts,
Gaudiani, Plebis, & Sorisij omniumque in eis habitan-
tium, & interesse habentium, pro quibus de rato &c.
promittunt &c. obligantes &c. renuntiantes &c. fecer-
unt, confituerunt, & solemniter ordinaverunt &c., ac
constituant &c. suos, & dictarum iurisdictionum Riparie
Horts, Gaudiani, Plebis, ac Sorisij, nec non carum ho-
minum omnium, in eis habitantium, seu interesse haben-
tium, certos, missos, nuntios, Syndicos, & Procurato-
res, & quidquid melius &c.

Illustris DD. Bartholomeum Gemellum de Horta, eorum
Collegam predictum presentem &c. Franciscum Chedi-
num de Armeno Canonicum Cathedralis Ecclesie No-
varentis, & Causicum D. Io. Franciscum Maninum à
dicto Oppido Gaudiani originem trahentem fil. qu. D. Io.
Iacobi Notarium Mediolani Collegatum Porta Vercel-
line, Parochie S. Petri in Caminoadella absentes tam-
quam presentes.

Ad speciali (ita tamen quod specialitas generalitat non
deroget, & è conuerso) Sindicario, & procuratorio
nomine ipsorum DD. Constituentium, & omnium ho-
minum, & incolarum Oppidorum, locorum, & Ter-
rarum Riparis Horts, Gaudiani, Plebis, & Sorisij,
ac Pertinentiarum, nec non in eis interesse habentium
&c., ac pro eis tractandum, in eundem, stabili-
dum, & faciendum, ac tractare, inire, stabilire, & facere
possem.

possendum quodlibet instrumentum transactionis, con-
ventionis, & pactorum, tam actuē quam passuē in, &
super lite, seu iuribus controvetsijs, ac prætentioibus
quibusq; que ab hinc retro mōte fuerunt, & habue-
runt DD. Regi Ministri, nomine sue Regie, & Catho-
lici Marefatis, vt Mediolani Ducis contra dictas iuridi-
ctionis loca, & Terras, ac earum incolas, & habitantes,
eorumque libertatem, & immunitatem, in qua semper,
& in perpetuum fuerunt, & sunt non soluendialiqua one-
ra, nec aliquod onus substituendi in Ducatu, & Domi-
nio Mediolani, & sic pro manutentione dictarum antiquissi-
morum, & immemorabilis possessionis immunitatis, & liber-
tatis Ecclesiastice, nec non contra Illustris, & Reuerendis DD. Episcopum Nourie eorum Dominum ref-
pectu iurisdictionis, & hoc pro terminatione, & defi-
nitione dictarum omnium iurium, controvertiarum, &
prætentioium, & superinde faciendum, & facere possem.
quodlibet instrumentum transactionis, conventionis, &
pactorum, prout supra à publico Notario conficiendum,
& rogandum, cum pacis conventionibus, capitulis,
renuntijs, obligationibus, promissionibus in similibus
requisitis, & necessarijs, & eidem Procuratoribus be-
nevisis, & prout melius dicto illustris, & Reuerendis,
DD. Episcopo, & Comiti videbitur, & placuerit &c.

Item ad nomine vt supra, & prout supra faciendum, &
facere possendum in premisis, & circa premisis seu po-
tius premisitorum intuitu, & contemplatione quamlibet
pecuniarum exburcationem, nec non alias quamq;
promissionem, & obligationem de foliudiam aliam sum-
mam inter dicti Regios, Ducales Ministros conuenien-
dam, & pro illius solutione faciendum, & facere possen-
dum &c. quamqq; obligationem, nomine dictorum lo-
corum, & totius iurisdictionis, seu iurisdictionum pre-
dictarum, & illarum hominum, & incolarum cum clau-
sulis, renuntijs, promissionibus, & obligationibus insi-
milibus requisitis, & necessarijs, & dictis DD. Procurato-
ribus benevis per publicum, & solemniter instrumen-
tum, à publico Notario rogā. vt supra, prout supra
melius dict. DD. Procuratoribus videbitur, & place-
rit &c.

Item ad iurandum, & quodlibet iuramentum praestandum, &

prestare possendū pro validitate cōtractus, seu contra^s. prout ex nunc ipsi DD. Constituentes iurauerunt, & iu- tant in manib^s mei Notarii deferatis, corporaliter la- tēis scripturis in omnibus, & per omnia prout per dictos Procuratores iurari contingerit &c.

Et generaliter omnia, & singula circa predicta dicendum, & faciendum, qua ipsimet DD. Constituentes legitime congregati vñqñimes dicere, & facere possent, etiam si talia forent, quia magis speciale mandatum exige- tent &c.

Dantes &c. amplum, & generale mandatum, ac etiam spe- ciale, vbi magis exigatur &c. cum plena &c.

Promittentes &c. mili Notario Cancellario, vti publice persona stipulanti, nomine cuja interest &c. se teratum habituros quidquid dicit eorū. Sindici, virtute presentis mandati gererint &c. obligantes &c. renuntian. &c., & iurauerunt &c.

Et inde &c.

Tellibus Bernardino Testa qu. alterius Bernardini de Va- ralo, Franc:eo Baltugio filio Laurentij Clementario de Ambroño Plano, & Bernardo Ferrandino qu. Petri Antonij de Colasca lacus Cumensis de praesenti moram Hora trahentis notis &c.

Subscript. cum signo Tabellionatus anteposito Iulius Ca- rolus Berlanus f. q. D. Gabrielis de Hora, publicus im- perialis auditorius Notarius, & dictis Vniuersitatis Can- cellariis premisis interfui, prefensi instrumentum rogau- tus, recepi, hocq; exemplum cum originali concordat- um addidi &c.

Subscript. cum literis legalitatibus.

Nes Iacobus Philibertus Cattaneus Castellanus, & iudex ordinarius Ripariz S. Iulij fidem facimus, & publicē at- testiamur, supra dictum D. Iulium Carolum Berlanum, qui modo quo supra se subscrispsit fuisse, & esse verum publicum, & authenticum Notarium Ripariz predictum eiusq; Instrumentis, & publicis scripturis plenam, & indubitatem fidem semper adhibitam fuisse, in dieq; adhiberi in iudicio, & extra in quorum &c. Dat. in Ca- astro Insulae S. Iulij, die 19. mensis Septembris 1647. Iaco- bus Philibertus Cattaneus, Castellanus.

Georgius Bonola, pro D. Cancellario, &

Sigillat. &c. Voluntarie &c. Et alias omnibus modo &c. Deuenient, & deuenient bona fide, vt supra ad infra scriptas declarationes, renuntiations, promissiones, capitula, pacia, conventiones, transactiones, & alias omni meliori modo &c. sub reciproca obligatione &c. omnino attendenda, & attendendas &c. &

Primo. Promittunt predicti Iudicis, Praes, & Senator, quod supradictus Potentissimus Rex Hispaniarum vii Dux Mediolani, seu alio quoqq; titulo, ac qualibet pretensione tam haec tenus deducit, quam non deducit in item, & iudicium, ipsi Regi quomodolibet, & qualitercumq; competentibus, & competere valen- tibus, quouis nomine, Causa, & occasione, pretextu, & colore, etiam inexcogitatis, & dissimilibus ab expeditis, immo quantumvis venoribus, & potiori- bus, ac iudicitaliter, & non generice, & sub verbotum inuolucro exprimendis, nullo proflus, vel excepto, vel premisso, sed omnibus, & singulis, tam coniunctim, quam diuisim, omni modo inclusis, & bona fide comprehensis, nos habet per se scilicet suc- cessores, nec pretendere vilo modo possit aliquod dominium, sive directum, sive supremum, sive (vt arunt) alium, sed aliquam superioritatem, seu maiori- giam, nec cius aliquos effectus, nec quamecumq; aliam iurisdictionem in, & super locis Riparis Hora, Gaudiani, & Plebis, seu Plebium, ac Soris, ac iurisdi- ctions, & quidquid intra dictas iurisdictiones, & loca continentur, sed dicta loca, & eorum habitatores, & incole tempore, & in perpetuum, in omnibus, & per omnia sunt separata, & separati a Ducatu, Dominio, & Statu Mediolani, & a quoqq; eius Territorio, & iuri- sictione, Comitatu, Districtu, & Diocesi temporali, & quouis alio loco, & in dictis locis, & iurisdictionibus Ripariz, prout supra non habeat locum decretum aliquod Sive Majestatis, seu cius Ministrorum, sub quoq; pretextu cuiusvis occellatis etiam iusti Belli.

Quod Rex Hispaniarum vii Dux Mediolani, & prout supra ad abundantem cautelem, & ius iuri addendo dicto

Reueren-

Reuerendissimo Episcopo, & Ecclesie, & hominibus
dictorum locorum, & iurisdictionum, & alias omni-
meliori modo &c. teneatur renuntiare, prout dicit D.
Præses, & Senator Delegati amplissimè renuntiaue-
runt, & renuntiante in manibus, tam dicti illustriss.,
& Reuerendissimi Episcopi Nouaræ, quam dictorum
Procuratorum Ripariae, & aliorum locorum vtsupra
præsentium, & stipulantur &c. nec non mei Regij
Ducalis Secretarij infra scripti stipulantur,
nomine Ecclesie, vtsupra in omnibus, & quibusq; Decretis
ordinibus, declarationibus, seu sententijs li q; &c.
Iudicium, seu Delegatorum, in præuditum dictorum
locorum, & hominum dictarum iurisdictionum, for-
sitam factis, nec non cuiqq; liti, seu litibus, motis,
omnibusq; illarum prosequitione pro parte sui Fisci,
seu Regie Ducalis Camera adductis, & deductis, pro-
ductis, vel specificatis, nec non omni actioni, & pre-
tensioni, vtsupra si quis illi vñquam competere possit
super dicti alto Dominio seu suprema superioritate;
aut Maioraggia, & omnibus, & quibusq; effectibus;
& ex alia qualis causa &c. super dictis locis, iuris-
dictionibus, & hominibus eorund, cum expressa decla-
ratione, promulgatione, obligatione &c. & pacto preci-
so, quod hic prævia stipulatione sit de quiequam
viterius nou petendo, seu pretendendo ultra summam
inferius erogandam, aut mouendam talen actionem;
seu pretensionem, nec ullam molestiam dando dicto
Reuerendissi. Episc. pro tempore, & Ecclesie vel dictis
hominibus; & vt supra, causa d. pretensis Superiori-
tatis, seu dicta loca, & homines remanent, & sint
semper, & in perpetuum omnino libera, & immuni-
tia, & liberi, & immunes ab omni, & quaquinq; su-
biectione, seruitio, ac quavis pretensione, vel molestia,
etiam ex causa cuiusvis necessitatis, etiam urgentissima;
& iusti Belli, vel alterius erga dictum Regem Hispaniarum,
vti Duxem, eiusq; Successores, & prout fupta

3. Quoq; Episcopos Nouaræ pro tempore existens, rema-
neat, & hisfupremus Dominus pleno iure in temporalibus
dictorum locorum Ripariae Horte, Gaudiani, Sorrisi, & Pie-
bis, seu Plebiis cum mero, & mixto Imperio omnimoda,
plena, libra, & integraria iurisdictione, & quacunque potestas-

te temporali semper, & in perpetuum remaneat, & sit
in pacifica, & antiquissima possessione suarum præ-
gatuarum, & iurium in locis predictis, & quod nun-
quam à Rege Hispaniarum, vtsupra sub prætextu ali-
cuius superioritatis, & alti Dominij, sibi quoquis titulo,
& prætextu vtsupra possit, nec debeat directè vel in-
directè turbari, molestari, vexari, & inquietari, quia
ipse Episcopus pro tempore existens, & in dictis locis
facere, exercere, & administrare liberè valeat, & pos-
sit ea omnia, & singula, quia ipsimet Cesares exercere,
& administrare potuerint ante concessionem, & do-
nationem eorumdem locorum.

4. Conuenienter &c. quod omnia, & singula, quia supra
dicta sunt de Episcopo, habent etiam locum in eius lo-
cum Tenente & Capitulo Ecclesie Cathedrale Noua-
rie, Sede Vacante.

5. Transfigendo prout supra conuenierunt &c. quod dicti
homines, licet separati à Ducatu Mediolani, non possint
aliquo futuro tempore molestari pro Bonis, & iuribus
quibusq; abhinc retro acquisitis in Statu Mediolani mi-
mus in eorum possessione turbari, modo non obstante
onera dictis Bonis incumbentia, prout faciunt cathe-
ri, qui sunt Subditii huius Dominij Mediolani, possintq;
& valeant quandoq; & quoque futuro tempore pro
Creditis, & Censibus ab hinc retro ab eis acquisitis,
seu eis cedisis dicto Stato Mediolani, & pro eorum Cred-
itis, que habuerunt, & habeant contra particulares huius
Status quodocunq; bona ipsi Censibus supposita ap-
prehenderem, & pro dictis eorum creditis tot bona in
solutum accipere, retinere, vt frui possidere, & gau-
dere absque aliquo onere, impetrandi dispensationem,
non obstante quacumq; Nou. Const., & ordinum di-
positione, quibus haec in parte, & tenore praesertim
derogetur, & derogatum esse intelligatur, virtute
huius transfigacionis, & conuentiois, & quoniam sic
etc.

Insuper etiam prout supra transfigendo, conuenierunt, quod
dicti homines sint habiles; etiam ad acquirendum semper, &
in futurum quoquis titulo etiam Successoris restare, vel
intestata, & ex quaqq; alia causa, etiam de necessitate hic
exprimenta in dicto Stato Mediolani, etiam circa confinia
obten-

(obtenta tamen prius à Senatu Excellentissimo dispensatione) etiam per viam cuiusq; contractus, & successivous, & prout supra, circa onus alienandi intra annum, & habitandi in Statu, & Dominio Mediolani juxta dispositionem Nou. Constit. f. Collegij, & ordinum Scientiarum Excellentissimi, quibus derogatum sit, & derogatum semper, & in perpetuum esse intelligatur, etiam in dispensationibus ipsius obtinendis de hoc mentio aliqua non fieret, quoniam sic inter ipsas partes conuentum exiit. Hoc inde seruetur in ipsa Riparia Horta fauore subditorum huius Domini Mediolani, quoties ex causa cuiusq; concessionis, vel contractus acquirere contingat Bona existentia in locis dicta Riparia.

6 Quod pro vsu hominum dicta Riparia concedatur limitatio extrahendi grana ab hoc Dominio in ademmet quantitate, & cum iisdem famulis, qua nunc seruat in loco Eumenie ad computum, scilicet salmagum centum viginti quinq; tria Salmarum ducentum quinquaginta Sicalis, & Mili, & Salmarum viginti orizie fengalo mense, & hoc impune, & absq; vilio proflus obstatu, & ad hunc effectum teneatur illustris Magistratus Bladorum solitus soliti honorariis, que solvi solent à dicta Terra Eumenie, dictam limitationem concedere eisdem hominibus, seu deputando, vel deputandis ab eis quantitas granorum prout supra dictis Incolis, & hominibus dictarum Terrarum, & iurisdictionum limitata pro vsu, & victu, ut supra erit, ad omnem honum finem, & effectum ad libros dicti Illustrissimi Magistratus registranda, quoniam sic inter ipsas partes expedita conuentum exiit.

7 Conuererunt &c. quod respectu Blandorum, &c. Leguminorum, & aliorum fructuum cuiuscunq; generis, & speciei ab ipsi hominibus, & Incolis dictarum Terrarum Riparia Horta Gaudiani, & Plebiis, ac Soris, & iustificationum in futurum colligendorum per se, vel per submissas personas, fiducibiles, nempe conductores, vel partarios, sive institores, ex Eonis, & super Bonis per eosdem, & per quatenus ex eis acquisitis, & possedit in qualibet parte huius Status teneatur &c. dicti Illustrissimi Magistratus, quatenus opus sit ad omnem requisitionem corundem, seu cuiuslibet eorum, licentiam dare, &

con-

concedere singulo anno, & coties quoties &c. illamer grana, & fructus conducendi ad dicta loca recitata iurisdictionis, seu iurisdictionum, illa ab eis soluta mercede, prout aliquot solvi à dictis Subditis Sue Regis, & Catholicæ Maestatis, licentiam obtinentibus Blada legumina, & fructus cuiuslibet generis conducendi de loco ad locum, & de Terra, ad Terram, quoniam sic expressè conuenientum exiit.

8 Conuererunt quod ratione solutionis datorum earum mercium, que contingat deferri à dicta Riparia, & locis iam supra recensiti ad hoc Dominium, vel extrahi ab hoc Dominio ad loca dicta Riparia seruetur solitus, quod sic describitur. Gli huomini della Riviera pagranno il Datio del Ducato, mà non quello della Riva, Venendo per Arona, non pagano Datio Nouarese, ma solo del Ducato, & passando, o extrahendo dal Nouarese, o passando per esso, pagano detto Datio Nouarese, eccetto per le robbe, che nascono, & si fabricano in detta Riviera, quali possano andar alle prime poste, mercati di Borgomairino, Arona, & altri Vicini, e non pagano Datio alcuno. Declaringo quod vbi solitus se extenderet ultra expresa in superscripta attestacione, censetur nihilominus permittita omne id quod solitus esse considererit, si, & quatenus per suam Excellentiam retificetur praesens declaratio, & additio tantum, & non altera.

9 Conuererunt, & reciprocè paciscuntur &c. quod dicti homines particulares, & Incolae dictarum iurisdictionum Riparia Horta, Gaudiani, Plebiis, & Soris &c. non possint, sive aliquis eorum non possit molestari pro delatione in presenti Statu, & Dominio Mediolani eorum omnium armorum, quorum delatio. Subditis ciuidem Status permititur &c. per tempora, & hoc impune, & ab aliis incurso aliquis pax, non obstante, quod sint forenses, & penitus segregati à Dominio, & Statu Mediolani, quippe de cetero non sint circundati à dicto Statu Mediolani, & ita ratione commixtius commercialis non comprehendantur, nec aliquo modo comprehendendi possint in dispositionibus Proclamat, & dictorum, sive im posterum edendorum contra forenses, similiq; modo, reciprocè liceat, & licitum sit Subditis Sue Regis Catholicæ Mac-

Maiestatis semper, & in perpetuū huiusmodi arma deferre in dicti iurisdictionibus dicti Reuerendissimi Episcopi; ab eo, incursum aliquius p̄zne corporalis, vel pecuniaris, ita, ut etiam in hoc genere vicissitudo bona correspondentia omnino intercedat, & quoniam sic inter dictas partes conuentum extitit.

10. Conuenerunt &c. quod teneantur mutuo, & reciprocè ad omnem requisitionem alterius partis remittere, & consignare bannitos, tam damnatos, quam in futurum damnandos offensas tamen ex actu, & producta sententia condemnatoria, in forma probante, ex dictis sequentibus tantum, nempe rebellione, homicidio penato, & deliberato, & homicidio commesso da chi habbi commesso due altri homicidi, ancorche per quelli non fia stato condannato, ferita, data à tradimento con Archibuglio da ruota, benchè non segua la morte, falsificatione di moneta, diminutione di moneta la seconda volta, rapimento di Donna honesta, ancorche non segua carnal congiungimento, l'uso carnale con Monaca habitante in Monastero, Sodoma, robbery alla strada, falsificatione del Sigillo del Prencipe, o del Senato, morte data con veneno ad officiale del Prencipe, Seditione, o instigamento del Popolo contro gl'ordini del Prencipe, o del Senato, testimonia fata ad offesa, dove si tratta di morte naturale, prohibitione d'eleccione contro Rei, dove si tratta di morte d' stropiamento. Cum hoc tamen quod prefati Excellentissimi Gubernatores Mediolani non teneantur remittere bannitos, & damnatos, seu damnandos in dictis iurisdictionibus temporalibus dicti Episcopatus Nouariorum, qui sint aut erunt originarij, & naturales dicti Status Mediolani, aut qui iam fuerint damnati, vel imputati pro aliquo ex dictis delictis, seu maiori commisso in dictis iurisdictionibus, & vice versa, quod Episcopi Nouariorum non teneantur remittere bannitos, damnatos, seu damnandos, in dicto Status Mediolani, qui sint, aut erunt originarij, aut naturale dictarum iurisdictionum temporalium Episcopatus Nouariorum, ant qui iam fuerint damnati, seu imputati, pro aliquo ex dictis delictis, seu maiori commisso in dictis iurisdictionibus temporalibus dicti Episcopatus.

11. Con-

11. Conuenerunt &c. quod in dicti iurisdictionibus temporalibus dicti Episcopatus Nouariorum de novo edificari, seu construi non possit aliquod fortaliquum.
12. Conuenerunt &c. quod Episcopi Nouariorum teneantur pati, & permittere, quod per dictas eorum iurisdictiones temporales libere transire possint milites suorum Maestatis Ducis Mediolani, dummodo tamen ibi non commorentur, plusquam exigit tempus dicti transitus, quodque id sequatur abfque aliqua prorsus impensa, & grauamine tam iporum Episcoporum, quam ipsorum eorum hominum &c. ac Bonorum dictarum eorum iurisdictionum temporalium, quodque teneantur se bene, & legaliter gerere in ipso transitu, & quod versa vice Gubernatores Mediolani pati, & permittere teneantur, quod per dictum Statutum Mediolani libere transire possint milites destinari, & destinandi pro dictis iurisdictionibus temporalibus Episcopatus Nouariorum, ita tamen quod non commorentur in dicto Statuto Mediolani, plusquam exigit tempus transitus, & sequatur abfque impensa, & bene, ac legaliter se gerant prout supra dictum fuit in altero casu.
13. Prætexte si successione casus, quod per dictos milites, seu aliquem eorum committeretur &c. in dicto transitu aliquod delictum, tunc, & eo casu, & toties quoties &c. cognitio, panitia, & animaduersio dicti delicti plenè spectet, & specie debeat contra delinquentem, seu delinqüentes, & alios complices ad Iudicem illius Territorij, seu iurisdictionis, vbi delictum patrari coningerit priuaciuè quo ad alios.
14. Conuenerunt &c. quod permittatur, prout virtute presentis transactionis permitteatur dictis Ripariensisibus, & hominibus dictarum iurisdictionum liber transitus Anno Vxciuus cuiusvis generis, & speciei in hunc Statutum Mediolani, & hoc sine grauamine, & ab illo ad dictas iurisdictiones qui tempore reciprocus sit, & sine grauamine vi supra virtutique partis, prout hucusque terutum fuit, & seruatür dies.
15. Conuenerunt &c. quod non permittantur hostes, vel eius adhaerentes in dictis iurisdictionibus, quod paucum reciprocum sit, & vicissim seruetur, quia sic &c.
16. Conuenerunt &c. quod tam subditi dicti Dominij, & Statutus

tus Mediolani in dictis iurisdictionibus temporalibus Episcopatus Novaric, quām Subditū dictarum iurisdictionum dicti Episcopatus in dicto Dominio, & Statu Mediolani, tām presentes, quām futuri habeant, & habere debeant reciprocē omnibus perpetuis futuris temporibus liberum, frācum, & securum commercium, habitationem, commētūm, & trafficum vtsupra non obstantibus quicq. legib; edictis, & proclamatib; contra quasq. personas, seu forenses, tām adītis, quām adēdūt vti supra, & cum eorum expresa derogatione vti supra.

16. Conuererunt &c. quod dicti DD. Delegati, seu Excellentiss. Gubernator, teneantur, ceteri sui, & bonorum suorum obligationem, prout promittunt &c. obligando &c. quosq. effectus Regie Ducalis Camere Mediolani pignori dictis illustris, & Reuerendissimo Episcopo Novaric, & suprascriptis Procuratoribus, vti supra, ac mihi Regio Secretario infra scripto, vti publice personæ, tūpulanti nomine omnium, quorū &c. reportare à Sua Regia Catholica Maiestate, & à supremo Consilio Italia confirmationem, ratificationem, & approbationem omnium contentorum in presenti instrumento, & presentis transactionis, etiam si opus fuerit de capitulo in capitulum, & hoc expensis Regie, & Ducalis Camere non alter &c. sub refectiōne &c. & prout in tra.

17. Conuererunt &c. quod supradicti tres superius nominati Procuratores speciales, contemplatione omnium, & singulorum premisstorum teneantur solvere, & exburfare Sua Maiestati in eius Ducali Thesauraria presentis Cūitatis Mediolani, libras centum mille imperiales in totum modo infra scripto, Videlet medietatem, que est librarum quinquaginta mille de presenti, prout illas hodie paulo ante presens Instrumentum iam soluerunt, & exburfauerunt D. Equiti Carolo Vicecomiti Thesaurario generali pro Sua Maiestate presensis Status, & in dicta Thesauraria, ut constat ex attestacione, & (ut alii) cartulina suprascripta à Carolo Grassis Mariiano, Contra scriptore, & Paolo Iacobo Lema Capferio eiusdem Thesauraria, panes mei Secretarium dimissa tenoris sequentis vlt;

1647. Sabbato à 28. Settembre.

Hā ricevuto il Theologero generale dello Stato di Milano, Gauaghiere Carlo Visconte dalla Riviera d'Horta, Gauiano, Picue, & Terra di Sotio, lire cinquanta milia conti da Bartolomeo Gemelli, Gio. Francesco Manino, Gio. Antonio Martello Procuratori Deputati dalla fudetta Riviera, & altre Terre, dicono pagarli de danari propri delle fudette Terre per la transatione seguita trā sua Eccel. il Sig. Condottabile di Castiglia, Gouernatore, e Capitan Generale per Sua Maestà in questo Stato in nome della Maestà del Rè nostro Signore, & di Monsignore Vescovo di Novara, & degli Procuratori fudetti, alla quale si rimette, & effete per pagar il soccorso alli Officiali, e Soldati del Castello di Milano lr. 50000. Doppie d'Italia à lr. 17. 15. Pvnnum. 1100. Doppie delle Stampe à lr. 18. Pvnnum. 500. Ducatoni à lr. 6. 2. d. 6. l'uno 400. Zecchini à lr. 10. 5. l'uno nups. 100. ls. 2. d. 6. m. 36000. Carlo Grasso Mariano Vicecontrafrittore,

Sono lire cinquanta milia imp.

Paolo Iacomo Lema.

Quo libra quinquaginta mille sunt ad bonum computum, & pro parte Prstj. presentis conuentionis, remunitionis, & transactionis, vti supra conuenti. Reliquas vero libras quinquaginta mille, pro completa solutione praesentis Contractus restantes promiserunt &c. dicti. Procuratores vti supra obligando bona dictorum hominum dictis DD. Prstidi, & Senatori Delegati, praesentibus, & acceptantibus, nomine dicti Reg. Duc. Camere solvere, & exburfare in bona pecunia vltimis &c. quandoq. praesens instrumentum cum omnibus in eo contentis nihil penitus in eo excepto, fuerit confirmatum, & approbatum à Sua Regia Maiestate Catholica eius; magno Italia Consilio, hecque confirmatum, & approbatum formam sumptibus, & expensis dicti Regie Ducalis Camere, solutum, & confignatum, seu dicto illustris D. Episcopo, seu Procuratorib; dictorum hominum, cuius confirmationis, & approbationis vti supra, configurationisq; curam in se fuisse perent dicti illustris D. Prstes, ac Perillust. D. Senator Pro- cura.

curatores, & nihilominus ab hodie in antea p̄sens Instrumentum, cum omnibus in eo contentis suum fortatur effectum, si ac fuisset confirmatum, & approbatum, quia sic convenerunt &c., & non aliter.

18. Item pacto &c. quod, si Sua Regia Catholica Matrias eiusque supremum Italie Confilium, nolent predictum Instrumentum, & omnia in eo contenta, vti supra approbare, & confirmare, tunc, & eo casu &c. dicti DD. Delegati, & Procuratores Sue Excellentie, nomine quo supra, obligando pignori dicta Regia Duc. Camera, prouiderent restituere facere à dicta Regia Ducali Camera dictis Procuratoribus dictorum hominum, seu alteri personis eorumdem legitime dicti libras quinquaginta mille, effectualtere vti supra perfolias, prout effectualiter, & eo modo quo supra solute fuerunt, cum omnibus damnis, expensis, & interesse, que contingit in casu retardatae restitutionis dictos homines pati, quia sic &c.

Et quoad usque illarum restitutio effectus collaret ut supra presentis Instrumentum, & omnia in eo contenta in suo robore peruertere debat in omnibus, & per omnia, & interim durante eius restituzione neutra pars suis liribus vii, & experiri nullo modo valeat, & possit, sed omnia in suspenso remaneant, quia sic &c., & non aliter &c. quibus restituti cum omnibus expensis, damnis, & interesse, vti supra, tunc, & eo casu una quaq; pars ad sua primum iura recuperetur quibus vigoris presentis Instrumenti, nihil sit additum, vel diminutum, nec eo aliquaque eius parte posit in Iudicio, vel extra vi, nec censeatur facta aliqua nouatio, vel factum aliquod preiudicium per stipulationem presentis Instrumenti, & etiam semper restitutio predicta in quoq; casu non adimplementi presentis Instrumenti fieri debeat, cum accessorijs vti supra, quamnam sic &c.

Pacto &c. quod p̄sens Instrumentum possit plures exempli &c. licet &c. quod nihilominus &c.

Quare &c. vicissim &c. opacissim. & nihilominus Remonstantes &c. reciprocè &c. etiā cuicunq; lassioni, quamvis enormissima, si quę &c. & i.e. C. de relcind. vend. & l. quis cum alteri. de verbis obligat. certificati à se ipsis respectuē

speciuē referendo vti supra.
Promittentes &c. vicissim &c.

Quae omnia &c.

Cum Pacis exequitiis reciprocis &c.

Prateret dicti omnes partes iurauerunt &c. tacis &c. p̄s. tamen illustris, & Reuerendis. Episcopus, & supra dictus R. Canonicus Franciscus Chedinus tacito pedlore &c. premisa vera esse &c. habere ratum &c., & non contravenire &c. sub refectiōne &c.

Et de predictis &c.

Actum in Sala superiori domus habitationis suprascripti illustris. D. Prefidis Senatus, sic. in Porta Noua, Parochia S. Bartholomai Mediolani.

Prefuentibus Iulio Brinio filio Philippi Officiali Cancellaria Secretæ Mediolani Portæ Orientalis, Parochie Sancti Stephanii in Brolio, & Io. Baptista de Vitis filio q. I. Francisci supradictæ Portæ Novæ, & Parochie S. Bartholomai intus Mediolani Pronotarij &c.

Testes Carolus Granola filius quondam Michaelis Officialis in dicta Cancellaria Secretæ Postæ Romane, Parochie S. Nazarii in Brolio, Iulius Monicellus f. q. Bartholomai Portæ Ticinenis Parochie S. Firmi, Ioseph de Ibarra Hypanus filius q. Ioannis, Praefectus domus dicti illustris. Prefidis, & in ea habitans, & Iulius Caesar Vallius filius q. Caesaris Portæ Ticinenis, Parochie Sancti Georgij in Pallatio Mediolani Senatus Excellentis. Olliarius omnes testes noti, & idonei &c.

Subscripti, cum signo Tabellionatus anteposito.

Ego Marcus Antonius Platonus, Regius Ducalis Secretarius Excellentis. Consilij Secretioris, Regiulq; Archidiarius in Statu Mediolani, de p̄missis rogatus manu propria subscripti, apposito signo meo confuso.